

Fjällfloraövervakning

Padjelanta 2012
Abisko 2013

Länsstyrelsen
Norrbotten

Uppdaterad 2013-10-09

Det här är ett resultatblad som visar delar av den regionala miljöövervakningen i Norrbottens län. Resultaten presenteras i form av ett urval parametrar som beskriver eventuella förändringar av miljötillståndet. Resultatbladet omfattar bakgrundsinformation, en sammanfattande tillståndsbedömning och resultat presenterade i diagram.

Län:	Norrbottens län
Tidsserie:	2004-2013
Programområde:	Fjäll
Delprogram:	Fjällfloraövervakning
Metod:	Räkning av antal skott, blommor och frukter
Utförare	*Länsstyrelsen i Norrbottens län*
Datakälla:	
Datalagring:	Länsstyrelsen Norrbotten, Artportalen
Sammanställt av:	Sture Westerberg

Kontakt:	Länsstyrelsen i Norrbottens län Miljöanalysenheten 971 86 Luleå 0920-960 00 lansstyrelsen@bd.lst.se

Bakgrundsinformation

Delprogrammet Fjällfloraövervakning följer några av länets mest sällsynta fjällväxter. Syftet är att dels få en uppfattning om mellanårsvariationerna och dels att i ett tidigt skede kunna upptäcka eventuell minskad förekomst som kan relateras till miljöförändringar.

Floraövervakningsarbetet bedrivs i samarbete med ArtDatabanken och har två komponenter; extensiv respektive intensiv artövervakning. I detta faktablad redogörs arbetet inom den intensiva artövervakningen i Norrbottens fjällvärld som etablerades under 2004.

De utvalda arterna är naturligt sällsynta och har väldigt specifika krav på sina habitat (levnadsmiljö). Då de förekommer så sparsamt kan även små förändringar påverka populationerna kraftigt.

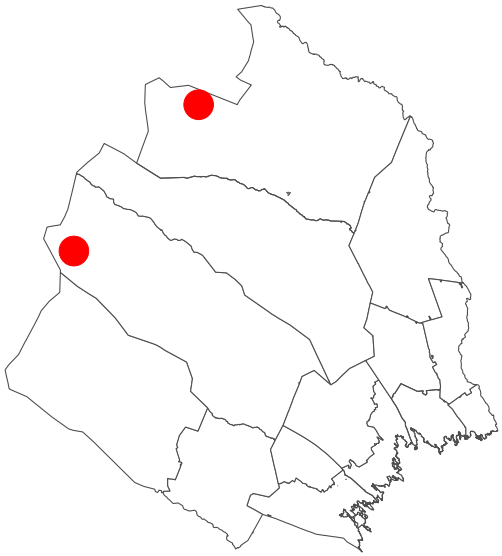
Förändrad störning genom ökat eller minskat betestryck (i fjällen renbete) eller slitage från turism kan förändra en population. Vissa av arterna klarar inte för mycket slitage. Andra arter är störningskrävande och behöver mycket störning för att minska risken för att andra arter som är mer konkurrenskraftiga skall ta över. Andra hot kan vara ett varmare klimat, vilket även det skulle kunna leda till en igenväxning i landskapet.

Metodik

Vid räkning av antal plantor (lappfela, fjällviva), tuvor (grusnarv, raggfingerört, fjällkrassing , polarblära) eller rosetter (lappvallmo) kan en planta vara antingen ett blad eller rosett eller vara fullt utvecklad, dvs utgöra ett blommande exemplar. Tuvor och rosetter kan innehålla fler blommande exemplar. Detta visar att antalet blommande exemplar kan uppgå till fler än antalet tuvor och rosetter.

Områdesbeskrivning

Intensivövervakningen av fjällflora fokuserar på två områden; Padjelanta nationalpark och området kring Torneträsk. Inventeringarna utförs av länsstyrelsens personal och startade 2004 i Padjelanta nationalpark och 2005 i Torneträskområdet. Initialt utfördes inventeringarna årligen men områdena besöks numera med två års mellanrum.

©Lantmäteriet 2010. Ur GSD-Översiktskartan
ärende 106 -2004/188BD

Karta 1. Arterna inventeras i Padjelanta nationalpark och området kring Torne träsk. Områdena markeras med röda prickar i kartan.

Bedömningar av tillstånd och förändringar

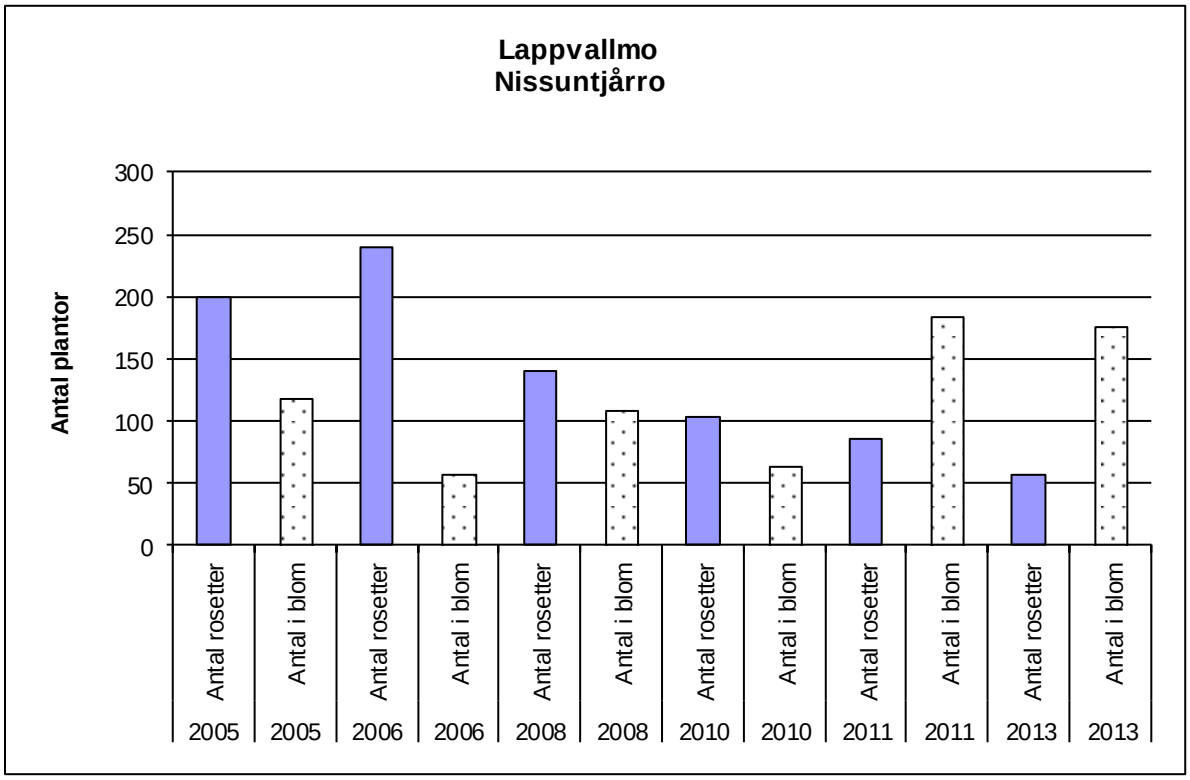
Mätserien för de utvalda arterna är ännu så länge för kort för att uttalande skall kunna göras om trender. Mellanårsvariationerna är normala och storleken på en population kan fluktuera ganska kraftigt från år till år utan att detta behöver vara alarmerande.
En viss variation i antal funna exemplar uppstår vid byte av personal vilket skedde under 2008 och 2012 i Padjelanta.

Torneträsk

Lappvallmo *Papaver radicatum ssp hyperboreum*	Antal blommade plantor kan variera stort mellan åren på grund av att kraftigt regn och blåst kan påverka förekomsten. Årets blommande vallmo visar på en normal trend sedan 2005. Vädret var under försommaren, från mitten av maj varm och torr. I juni blev det något svalare och regnigare. Under juli var värmen åter tillbaka med 25 + grader i slutet av juli..	Figur 1.
Lappfela *Plantantera obtusata ssp oligantha*	2013 år räkning vid en av lokalerna visar på en rikare blomning än under tidigare år. Antalet plantor på de övriga lokalerna varierade något sedan starten 2005 vilket är helt normalt.	Figur 2,3,4.
Polarblära *Silene furcata*	Årets blomning var en av de rikaste sedan räkningen började 2005.	Figur 5.

Padjelanta

Grusnarv, *Arenaria humifusa*	Grusnarvspopulationen på de besökta lokalerna uppvisar naturliga mellanårsvariationer. Vintern 2011-2012 var snörik och våren sen vilket medförde att mycket snö låg kvar på lokalen.	Figur 6,7.
Raggfingerört, *Potentilla robbinsiana ssp hyparctica*	Raggfingerörten på de besökta lokalerna uppvisar en relativt stabil population med normala mellanårsvariatonerna.	Figur 8.
Fjällkrassing, *Braya linearis*	Under 2010 års inventering noterades att det fanns en stor mängd groddplantor på lokalen vilket tyder på att föryngringen är god. Efter 2006 har dock antalet plantor minskat och det visar även 2012 års inventering. En ny lokal strax nedanför toppröset hittades i ett område där fjällkrassing ej noterats tidigare.	Figur 9.
Fjällviva, *Primula scandinavica*	Antalet exemplar inom dellokalerna har minskat mellan åren men mängden plantor i frukt var god under 2012 års inventering. Fjällvivan hittas spridd över hela fjällsidan vilket indikerar att populationen är relativt stabil.	Figur 10.

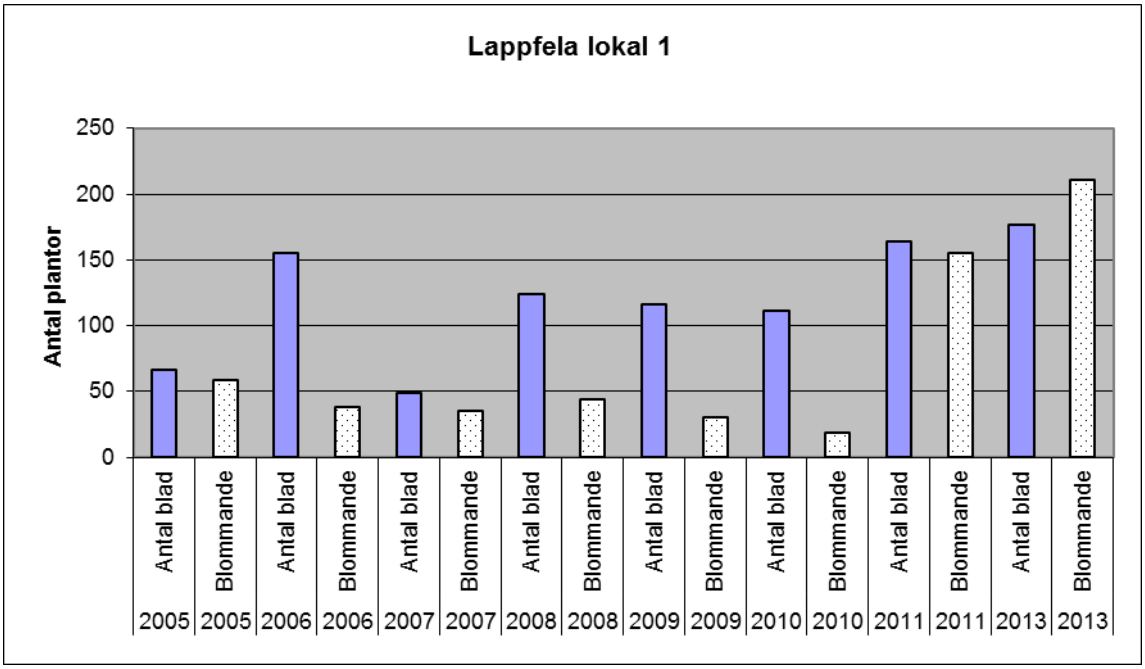

Figur 1. Lappvallmo (*Papaver radicatum ssp hyperboreum*) på Nissuntjårro.

Inventeringsresultat från 2005, 2006, 2008, 2010 och 2013. Arten växer i anslutning till en smältvattenränna på 1288 möh och uppåt. På lokalen växer även fjällbräsma, tuvbräcka, fjällblära och isranunkel. Även polarstjärnblomma påträffades. Snöfryle växer i den övre delen av lappvallmoförekomsten.

Lappvallmo foto Sture Westerberg.

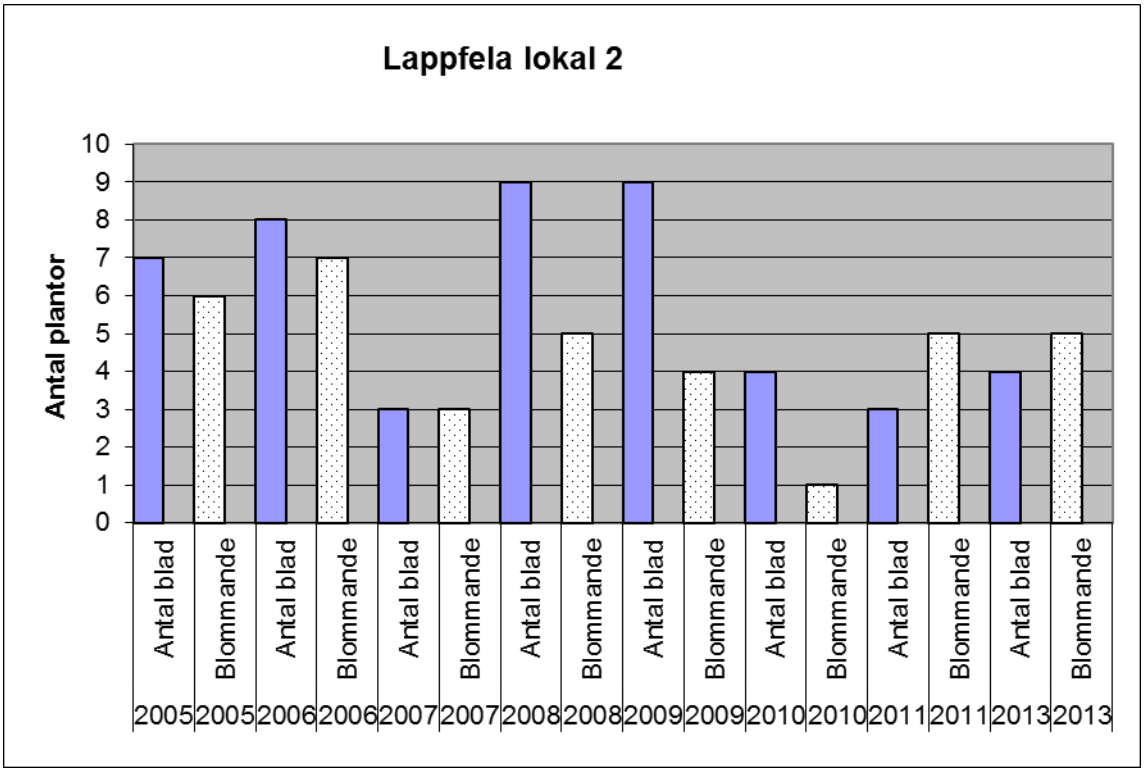

Figur 2. Lappfela (*Plantantera oliganta*) *lokal 1*.

Inventeringsresultat mellan åren 2005-2013. På lokalen växer även dvärgyxne, fjällsippa, kantljung och lapsk alpros. 2007 och 2010 års blomning av lappfela var betydligt mindre än tidigare år. Förmodligen kan den sena blomningen 2006 vara en av orsakerna till minskningen 2007. 2013 var det åter en sommar med rik blomning och bladsättning.

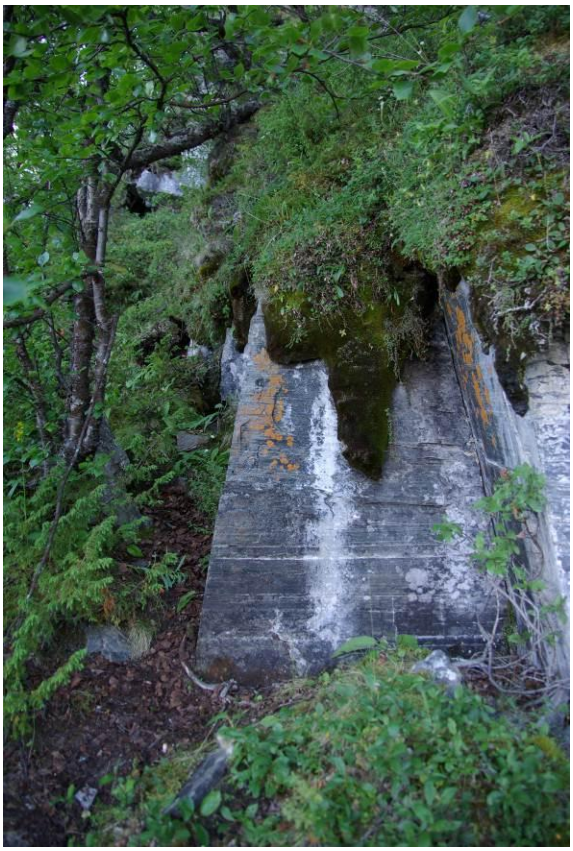

Lappfela utblommad, foto Sture Westerberg.

Figur 3. Lappfela (*Plantantera oliganta).* Lokal 2.

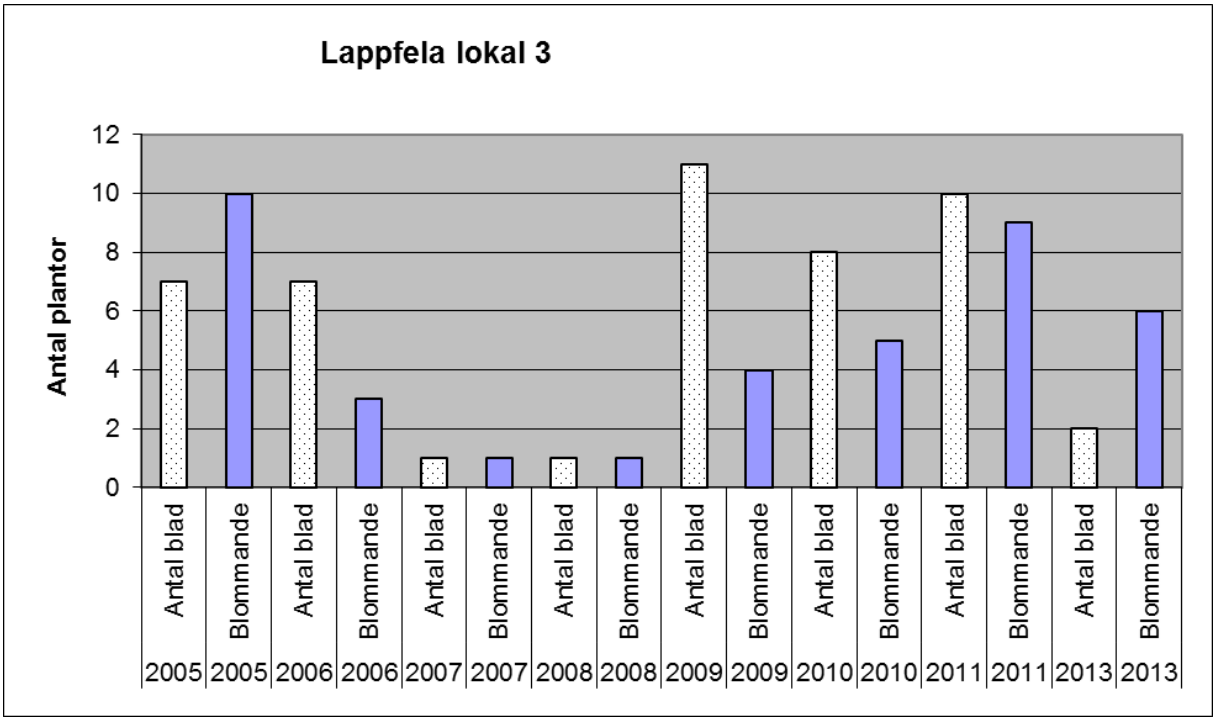
Inventeringsresultat mellan åren 2005-2013. En viss variation kan utläsas men som förmodligen är normalt för arten.

Fotot Sture Westerberg. Hårdkvartsit med överhäng och klängande fjällbjörkar.

Foto Sture Westerberg. örtrika Lappfela,

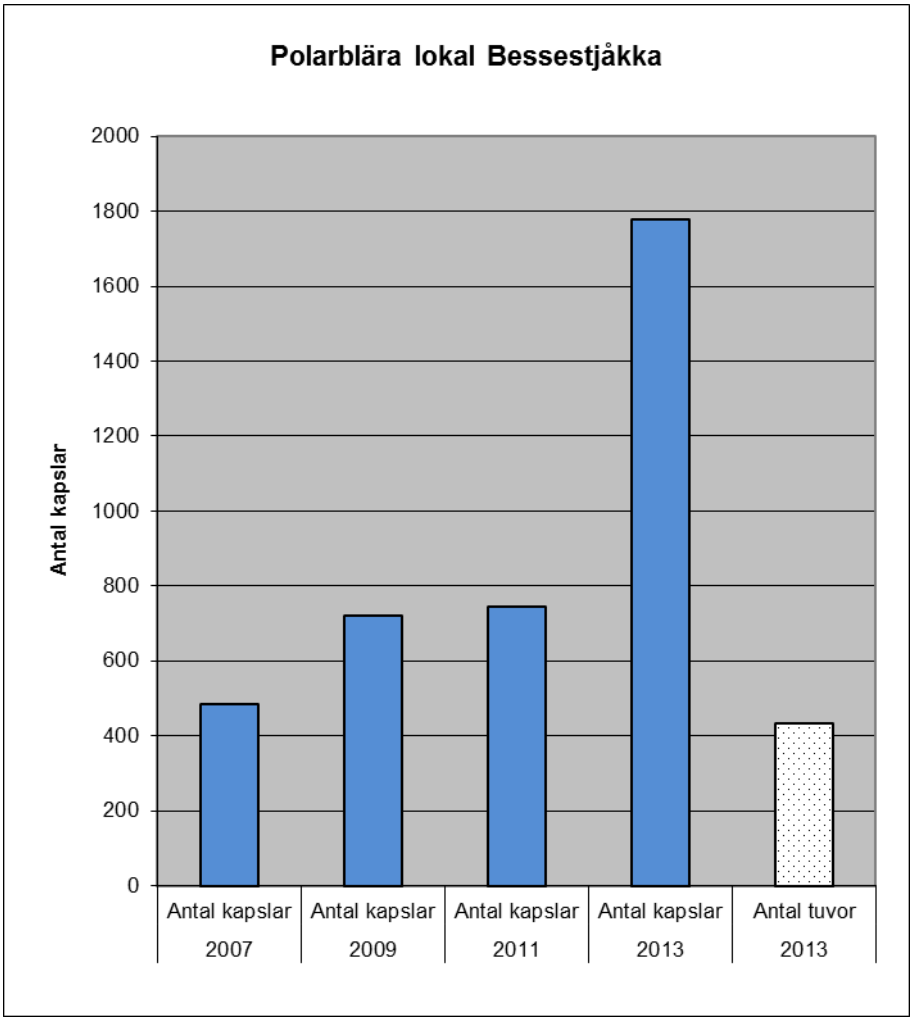

Figur 4. Lappfela (*Plantantera oliganta*). Lokal 3.Inventeringsresultat mellan åren 2005-2013.

Rikkärr med gyllenmossa, späd skorpionmossa, guldspärrmossa samt gullbräcka, fjällögontröst, slåtterblomma, lappstarr och huvudstarr. Orsaken till den kraftiga nedgången under 2007 och 2008 är helt normalt för arten. Liknade minskningar har även förekommit under 1980-talet.

Lappfela. Foto Sture Westerberg.

Figur 5, Polarblära (*Silene furcata*) Bessestjåkka.

Lokalen har sedan 2007 besökts och där räkningen visar på ökad antal blommande plantor. Lokalen är en grusrevel vid stranden av Torneträsk strax söder om utloppet av Bessesjåkka. Andra arter som trivs här är bla bergkårel, fjällnejlika, fjällblära, polarbräsma, fjällarv.

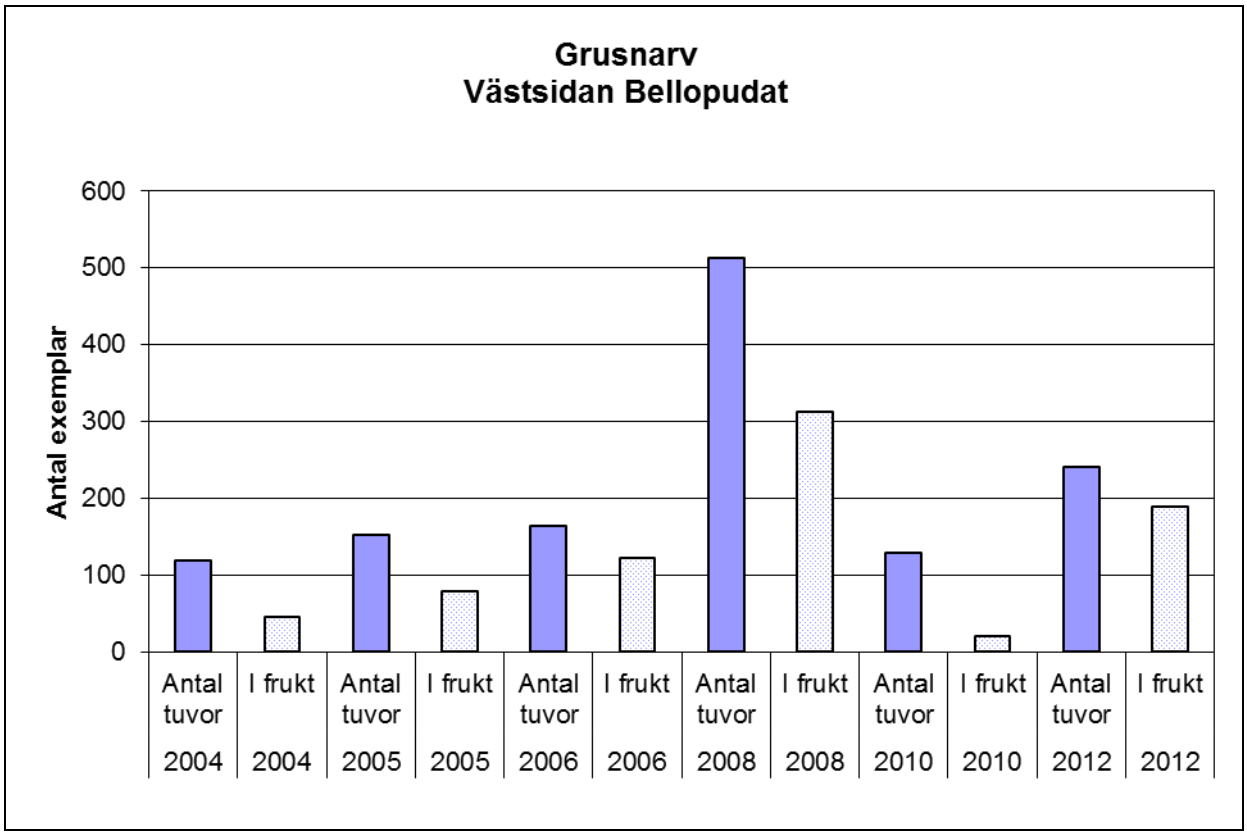

Foto Sture Westerberg, Polarblära

Foto Sture Westerberg, långsträckt grusrevel vid stranden av Torneträsk. Reveln är starkt påverkad av is- och vågor vilket gynnar en art som polarblära.

Grusnarv *Arenaria humifusa*

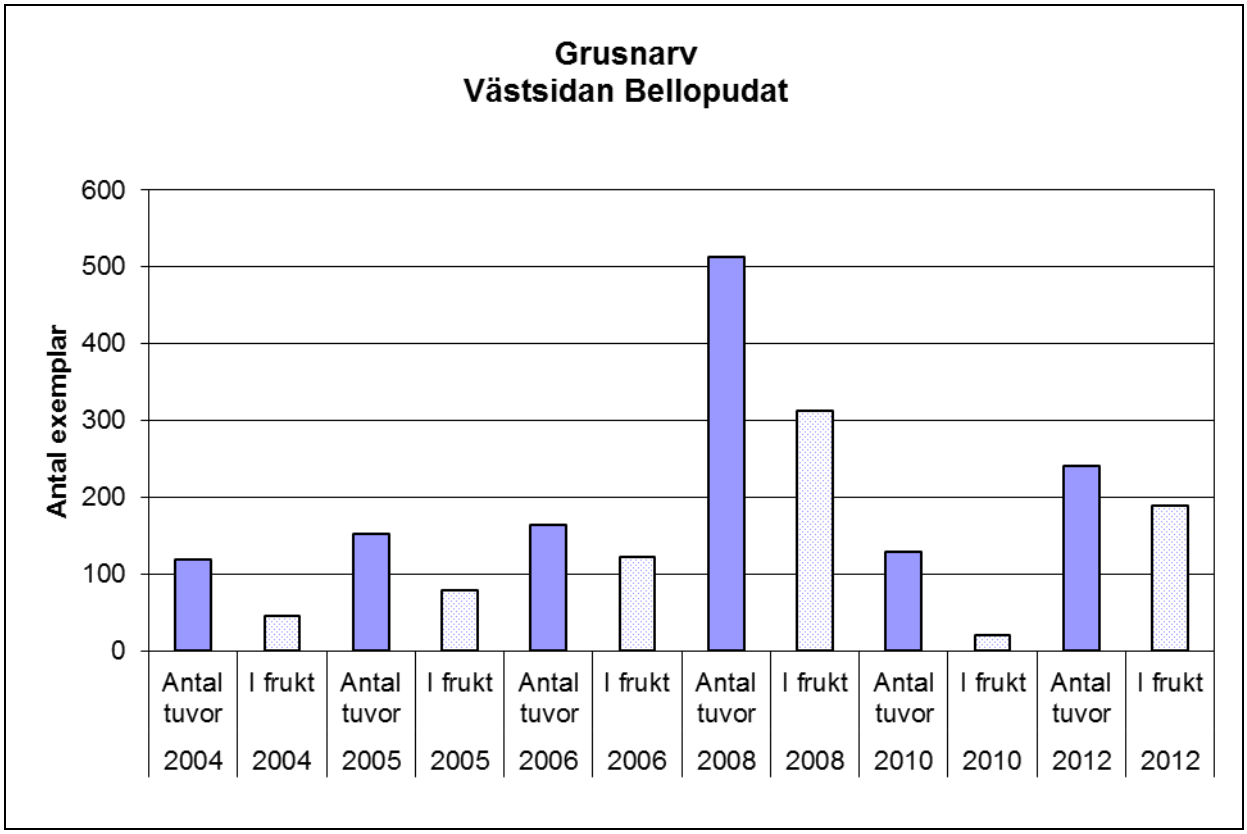

Figur 6. Grusnarv *(Arenaria humifusa).*

Inventeringsresultat från dellokalerna på den östra lokalen. Det redovisade resultatet visar summan av de dellokaler som inventerats under åren 2004, 2005,2006, 2008, 2010, 2012.

Grusnarv på östra lokalen. Foto Ola Larsson

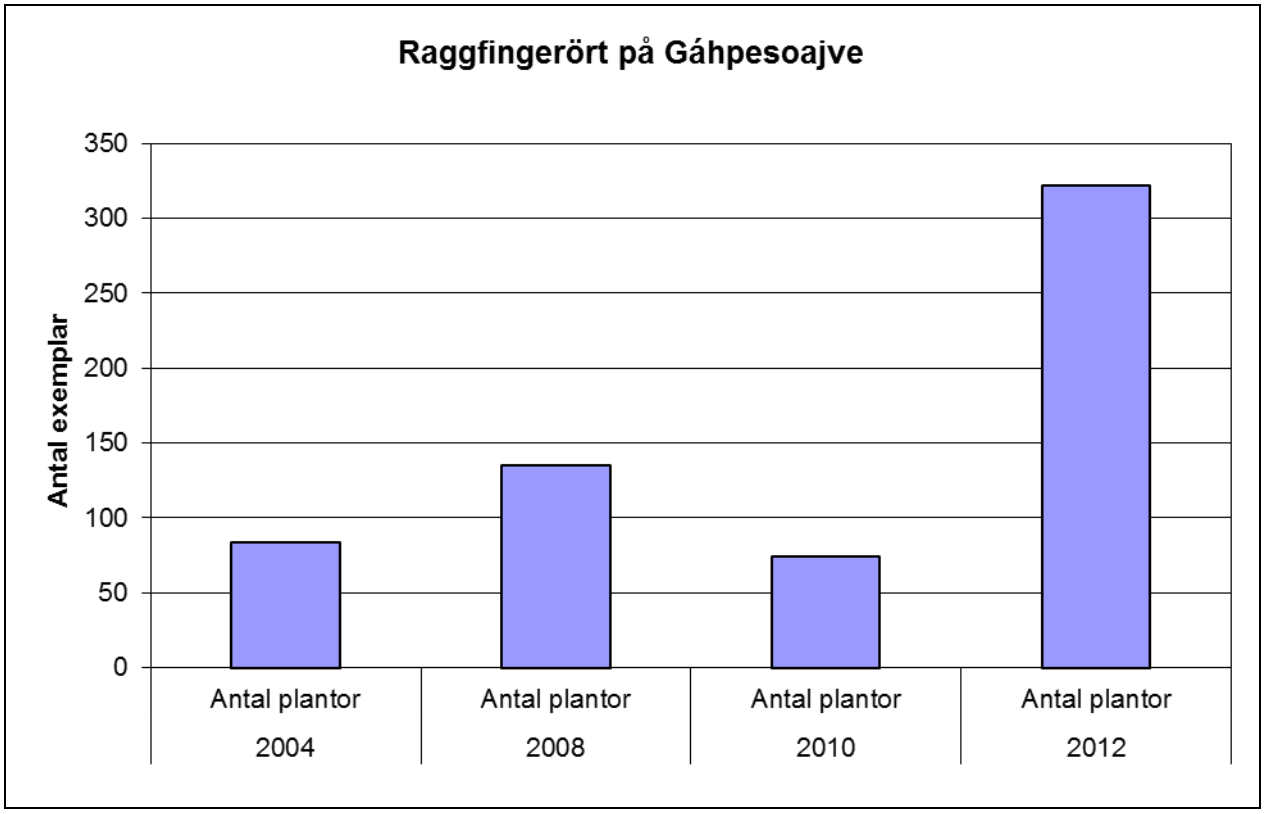
Figur 7. Grusnarv *(Arenaria humifusa).*

Inventeringsresultat från dellokalerna på den västra lokalen. Det redovisade resultatet visar summan av de dellokaler som inventerats under åren 2004, 2005,2006, 2008, 2010, 2012.

Bellopudat västra lokalen. Serpentinrygg. Foto Sture Westerberg2007.

Raggfingerört *Potentilla robbinsiana ssp hyparctica*

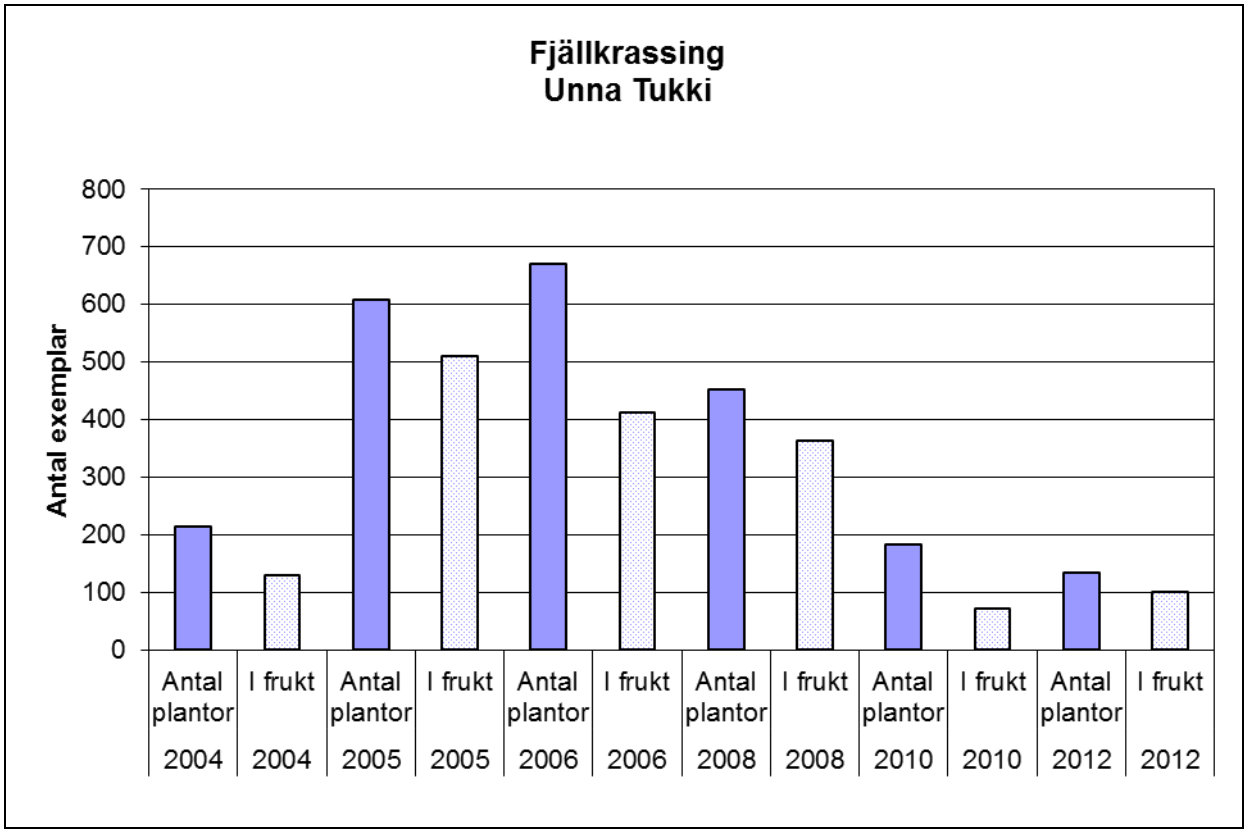
Figur 8. Raggfingerört *(Potentilla robbinsiana ssp hyparctica)* på Gåhpesoajve.

Diagrammet redovisar summan av fynden inom sju av de inventerade dellokalerna. Lokalen hittas på en fjällrygg med basisk skifferberggrund där raggfingerörten växer insprängd bland grusfläckar, gräsströngar och i klippspringor. Antalet plantor 2012 kan bero på att ett fler personer fanns på plats vid räkningen.

Raggfingerört. Foto Mariell Nordquist

Fjällkrassing *Braya linearis*

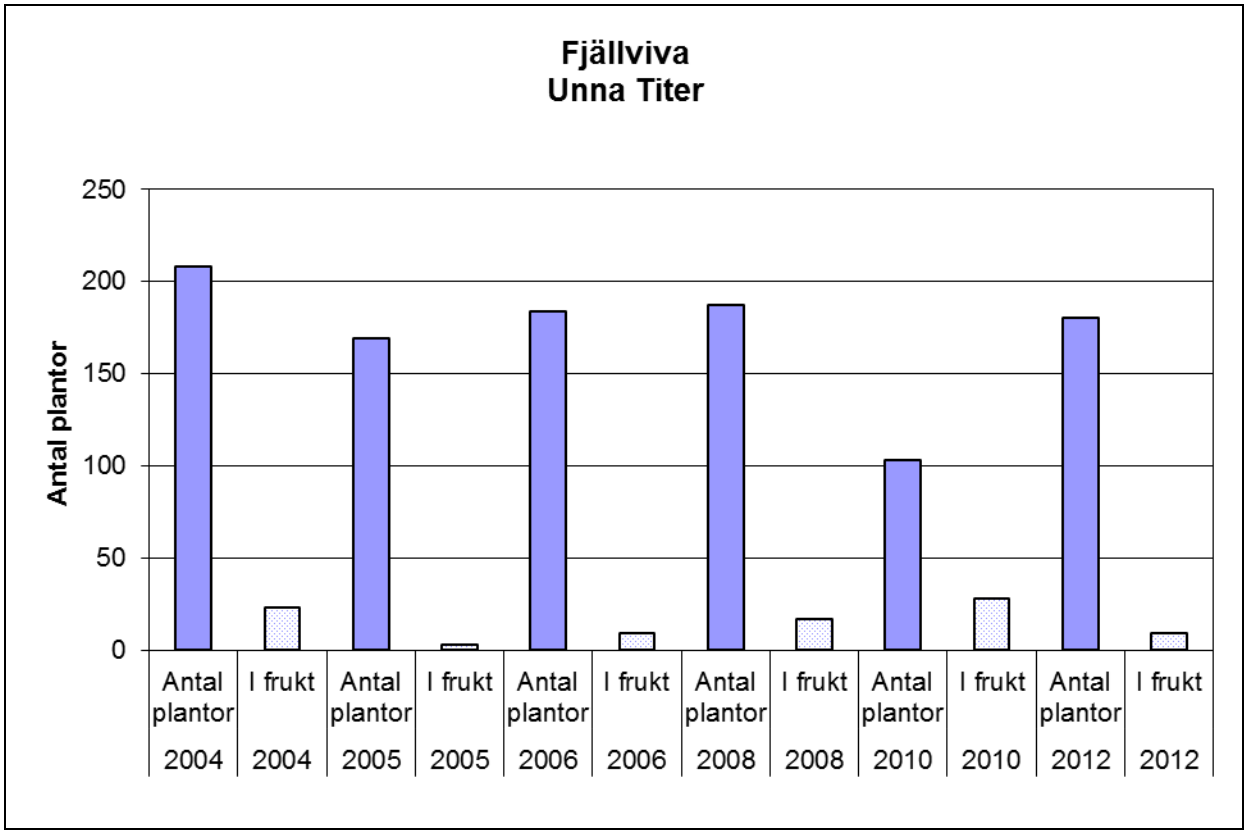
Figur 9. Fjällkrassing *(Braya linearis).*

Inventeringsresultatet från ett antal dellokaler inventerade mellan 2004-2012 på Unna Tukki. Lokalen består av vittringsgrus på serpentinberggrund. Arten är beroende av ett rörligt underlag, skred och att ett visst kalkinslag förekommer.

Fjällkrassing i vittringsgrus. Foto Ola Larsson

Fjällviva *Primula scandinavica*

Figur 10. Fjällviva *(Primula scandinavica).*

Inventeringsresultatet från fem dellokaler inventerade 2004, 2005, 2006, 2008, 2010 och 2012. Fjällvivan finner man på artrika fjällängar med inslag av kalk. Fjällvivans blomning kan variera mycket mellan åren och att det inte är ovanligt att nästan hela populationer är sterila under vissa år.

Fjällviva i frukt. Foto Sture Westerberg.

dfVy från Unna Titer med Virihaure i babakgrunden. Foto Sture Westerberg.

Länsstyrelsen
Norrbotten

Uppdaterad 2013-10-09